

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 8.12.2010
COM(2010) 722 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Eiropas konsensa par humāno palīdzību rīcības plāna starpposma pārskats – efektīva
un principiāla ES humāno pasākumu īstenošana**

SEC(2010) 1505 galīgā redakcija

1. IEVADS

Eiropas konsenss par humāno palīdzību¹, ko 2007. gadā parakstīja Padome, Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija, ir vispusīga politiska programma Eiropas Savienības humānās palīdzības pasākumiem. Konsensā ir izklāstīti kopējie mērķi, humānās palīdzības pamatprincipi (cilvēcība, objektivitāte, neitralitāte un neatkarība) un labākā prakse, ko visa Eiropas Savienība ievēro šajā jomā. Mērķis ir panākt efektīvu, augstas kvalitātes, vajadzībām atbilstošu ES reakciju uz humānajām krīzēm. Konsenss aptver visu humāno pasākumu spektru: sagatavotību un katastrofu draudu mazināšanu, tūlītēju palīdzību ārkārtas gadījumos un atbalstu dzīvības glābšanai neaizsargātiem cilvēkiem ilgstošās krīzēs, atbalstu pārejas posmos uz atjaunošanu un atbalstu ilgtermiņa attīstībai. Tajā ir noteikti augsti standarti humāniem pasākumiem, tostarp efektīva palīdzība, sadarbība, ES atbalsts starptautiskās humānās palīdzības sniegšanai un saiknes ar citām personām un organizācijām, kas piedalās krīzes situāciju risināšanā. Eiropas konsenss ir ES humānās palīdzības pamatnostādne, to atzīst un ievēro humānās palīdzības sniedzēji ES un ārpus tās, un tas ir radījis politisku stimulu ES kopējo centienu paplašināšanai šajā jomā pēdējo trīs gadu laikā.

Kopš 2007. gada ES ir sniegusi humāno palīdzību, galvenokārt finansējot humānās palīdzības partneru organizācijas, lai visā pasaulē tieši sniegtu palīdzību cilvēkiem grūtībās un nodrošinātu dzīvību glābšanu, aizsardzību un sagatavotību katastrofām. Kopā ES dalībvalstis un Eiropas Komisija ir sniegušas ievērojamu daļu no humānās palīdzības kopsummas – pēdējo trīs gadu laikā tie ir aptuveni 45-50 procenti. 2009. gadā ES piešķīra 4,25 miljardus ASV dolāru (3,12 miljardus euro) no oficiālās humānās palīdzības kopsummas, kas bija 9,45 miljardi ASV dolāru (6,93 miljardi euro)². Pēdējo trīs gadu laikā pastāvīgi bija vajadzīgas liela mēroga iejaukšanās vairākās ilgstošās krīzes situācijās (tādās kā Sudāna, KDR un Somālija); bija ātri jāreaģē uz strauju situācijas pasliktināšanos ar konfliktiem saistītās humānās krīzēs (piemēram, Gruzijā, Gazā, Kirgizstānā un Šrilankā); jāpalīdz sagatavoties pieaugošajam dabas katastrofu skaitam un reaģēt uz tām. Vienlaikus humānās darbības apstākļi kļūst daudz sarežģītāki, īpaši dažās konflikta zonās, un rada aizvien lielākas bažas par humāno darbinieku drošību. Lai nodrošinātu cilvēku pamatvajadzības un bruģētu ceļu uz atjaunošanu, pēc liela mēroga dabas katastrofām (piemēram, zemestrīce Haiti un plūdi Pakistānā 2010. gadā) bija vajadzīga plaša apjoma starptautiska palīdzība. Lai palīdzētu šajās ārkārtas situācijās, ES reaģēja ātri un izmantoja gan humānās palīdzības, gan civilās aizsardzības instrumentus. Instrumentu papildināmība, sniedzot pirmo palīdzību pēc katastrofām saskaņā ar konsensa saistībām un starptautiskajām vadlīnijām³, ir nozīmīgs elements ES palīdzības pēc katastrofām nostiprināšanā. Komisija nesen izstrādāja īpašus ieteikumus pastiprinātai pieejai ES reakcijai katastrofu gadījumā⁴.

Tomēr lielākā daļa ES humānās palīdzības tiek sniegta, lai atbalstītu konfliktu radīto krīžu upurus ("sarežģītas ārkārtas situācijas"), īpaši pievēršoties cilvēku vajadzībām "aizmirstajās" humānajās situācijās. Svarīgi, ka Eiropas konsenss par humāno palīdzību ietver gan sarežģītas ārkārtas situācijas, gan dabas katastrofas neatkarīgi no to mēroga, lai veicinātu, ka tiek nodrošinātas cilvēku vajadzības.

¹ Oficiālais Vēstnesis C 25/1 30.1.2008.

² ANO Finanšu uzraudzības dienests = valdību piešķirtā palīdzība

³ Sal. 3.6. sadaļu.

⁴ COM(2010) 600, 26.10.2010.

Šā ziņojuma mērķis ir nostiprināt ES kolektīvo apņemšanos sadarboties, lai īstenotu "ES konsensu par humāno palīdzību" un praktiskos pasākumus, kas izklāstīti tam pievienotajā rīcības plānā⁵. Pirmām kārtām konsenss veicina saskanīgu, labi koordinētu un efektīvu ES humāno palīdzību, ko veido savstarpēji papildinoši 27 ES dalībvalstu un Eiropas Komisijas ieguldījumi. Ņemot vērā pasaules nabadzīgāko daļu aizvien lielāko neaizsargātību, humāno vajadzību pastāvīgo palielināšanos un ierobežotos publiskos tēriņus ekonomikas lejupslīdes laikā, Eiropas Savienībai vairāk kā jebkad kolektīvās iespējas un resursi ir jāizmanto racionāli, lai nodrošinātu iespējami labāku palīdzību cilvēkiem, ko skārušas humānās krīzes. Starpposma rezultātu pārskats saskaņā ar konsensa rīcības plānu ir sagatavots, ņemot vērā šo kontekstu.

Starpposma pārskatu sagatavoja Eiropas Komisija, sadarbojoties ar ES dalībvalstīm un apspriežoties ar Eiropas Parlamentu un galvenajām humānās palīdzības sadarbības organizācijām. Rīcības plāna sešas rīcības jomas aptver 49 atsevišķus pasākumus, daži no šiem pasākumiem paredz dot vienreizēju ieguldījumu, citi savukārt paredz pakāpeniskas pārmaiņas ES humānās palīdzības "lietišķajā praksē". **Pievienotajā darba dokumentā** ir sniegts detalizēts pārskats par darbu, kas līdz šim brīdim ir īstenots saskaņā ar rīcības plānu, un norādes par turpmākajām īstenošanas prioritātēm esošajās rīcības jomās. Šajā paziņojumā nav ietverts priekšlikums pārskatīt esošo rīcības plānu, taču tajā ir sniegti vairāki ieteikumi nolūkā stiprināt ES mēroga īstenošanas centienus.

Lai nodrošinātu, ka ES nozīmīgais ieguldījums humānajā palīdzībā ir efektīvs, saskaņots un tiek plašāk atzīts, ir vajadzīga stingra ES apņemšanās un vairāki praktiski soļi, lai uzlabotu Eiropas konsensa īstenošanu.

2. EIROPAS KONSENSA PAR HUMĀNO PALĪDZĪBU RĪCĪBAS PLĀNA ĪSTENOŠANAS REZULTĀTI

Ņemot vērā, ka ES sniedz lielu daļu humānās palīdzības, ES kopīga rīcība var būt īpaši lietderīga, lai i) nodrošinātu, ka tās sniegtā humānā palīdzība ir piemērota, efektīva, tās pamatā ir vajadzību novērtējums un tā ņem vērā svarīgus faktorus, tādus kā neaizsargāto iedzīvotāju grupu īpašās vajadzības; kā arī, lai ii) īstenotu tās kolektīvo ietekmi uz starptautiskās humānās palīdzības sistēmas sagatavotību kopumā.

Starpposma pārskats apliecināja, ka ir panākts **labs vispārējais progress** konsensa rīcības plāna visās īstenošanas jomās. Kopumā ir paveikts liels darbs, lai konsolidētu ES lomu visās sešās rīcības jomās. Tikai daži atsevišķi pasākumi tika pārveidoti atbilstoši aktuālajiem notikumiem vai nav vēl uzsākti. Daļa pasākumu – piemēram, centieni "humānās telpas" veicināšanai" – pēc sava rakstura prasa pastāvīgu darbu.

Kopš konsensa un tā rīcības plāna pieņemšanas **humānā palīdzība ir kļuvusi par institucionāli un juridiski pilntiesīgu Eiropas Savienības politikas jomu**, kuras pamatā ir gandrīz divdesmit gadus ilga darbības pieredze. Ar Lisabonas līgumu⁶ humānajai palīdzībai pirmo reizi ir dots atsevišķs juridiskais pamats. Padomē kā īpaša sagatavošanas struktūra ir izveidota Padomes Humānās palīdzības un pārtikas palīdzības jautājumu darba grupa (*COHAFA*)⁷, kas konsolidē padziļinātas ES apspriedes par humānās palīdzības stratēģijas

⁵ SEC (2008) 1991, 29.5.2008.

⁶ LESD 214. pants.

⁷ Eiropas Savienības Padome, 8367/08, 2008. gada 28. aprīlis.

jautājumiem un reaģēšanu uz krīzēm ikmēneša kontaktos ar humānās palīdzības sniedzēju pārstāvjiem ES. Parlamenta interese par humānās palīdzības jautājumiem ir nopietna, arī Eiropas sabiedrība pārliecinoši atbalsta Eiropas humāno palīdzību⁸. "Eiropas konsenss par humāno palīdzību" sniedz skaidru politisku programmu, ko īpaši novērtēja vairākas no jaunajām ES dalībvalstīm, kas ir pēdējo gadu laikā strauji attīstījušas savas pieejas. Vēl jāatzīmē, ka pēc konsensa pieņemšanas Eiropas Komisijas Humānās palīdzības birojs (*ECHO*) 2010. gadā tika pārveidots par Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ģenerāldirektorātu, par kuru atbild komisārs ar jaunu atbildības jomu – starptautiskā sadarbība, humānā palīdzība un reaģēšana krīzes situācijās.

Ar šīm nesenajām organizatoriskajām izmaiņām Eiropas Komisija sper soļus ceļā uz pilnīgu **papildināmību un maksimālu sinerģiju starp humānās palīdzības pieejām un civilās aizsardzības ekspertu zināšanu un resursu izmantošanu** gan galvenajā birojā, gan uz vietas.

Trīs gadu laikā, kopš tiek īstenots Eiropas konsenss, ES ir devusi stipru un ātru ieguldījumu – **gan finansējuma, gan atbalsta veidā** –, reaģējot uz humānām situācijām, kas strauji pasliktinājās, un lielām, pēkšņām katastrofām, kā arī pārvaldot sarežģītos un mainīgos apstākļus liela mēroga ilgstošās humānās krīzēs. **Labāk koordinēta pieeja** starp ES humānajiem dienestiem un ES vietējiem ekspertiem un pārstāvjiem, kas savukārt ļauj labāk koordinēt starptautisko humāno sistēmu, palīdz noteikt un novērst kritiskus trūkumus. Vairākas ar konsensu noteiktās izmaiņas kopā ar stingru ES apņemšanos kopīgi rīkoties, reaģējot uz šīm sarežģītajām situācijām, ir devušas pozitīvu ieguldījumu humānās palīdzības vispārējā efektivitātē. 2010. gadā ES pieņēma īpašu politisku programmu par **ES humāno palīdzību pārtikas jomā**⁹ ar mērķi maksimāli palielināt tās efektivitāti atbilstoši labākajai praksei. Šīs programmas īstenošana šobrīd ir prioritāte.

Saskaņā ar konsensa rīcības plānu ES ir strādājusi, lai noteiktu un publiskotu skaidras vadlīnijas darbībai vairākos būtiski svarīgos jautājumos, piemēram, **skaidras naudas un talonu izmantošana, uzturs ārkārtas situācijās; aizsardzības un katastrofu draudu mazināšanas integrācija** humānajos pasākumos.

ES turpināja arī pārskatīt finansējuma pieejas un **pielāgoties pieaugošajām humānajām vajadzībām**, tostarp reaģējot uz biežākām un mazāka mēroga katastrofām, kas saistītas ar klimatu. Eiropas Komisija ir īstenojusi virkni jauninājumu finansēšanas un administratīvajās procedūrās, lai dotu iespēju vienkāršot finansējumu (ar noteiktiem ierobežojumiem) ārkārtas situācijās, un papildinājusi Starptautiskā sarkanā krusta un Sarkanā pusmēness biedrību federācijas katastrofu reaģēšanas ārkārtas fondu, lai nodrošinātu ātru reaģēšanu uz epidēmijām un varētu īstenot humānos pasākumus kopā ar lielāku skaitu dalībvalstu specializēto aģentūru. ES dalībvalstis dod lielāko daļu līdzekļu **kopējos humānās palīdzības fondos** un **Centrālajā ātrās reaģēšanas fondā ārkārtas situācijās**, kas resursu sadales aspektā ļauj ANO un humānās palīdzības sniedzējiem rīkoties elastīgi. Turklāt ES turpina pievērst īpašu uzmanību tā saucamajām **"aizmirstajām krīzēm"** – tām, kurām plašsaziņas līdzekļi un starptautiskie līdzekļu devēji nepievērš pārāk lielu uzmanību.

ES ir devusi savu ieguldījumu, lai uzlabotu **starptautisko humānās palīdzības sistēmu**, aktīvi veicinot iekļaujošu un praktisku pieeju grupu izmantošanai humānās palīdzības

⁸ E C: Īpašais *Eurobarometer* 343, "Humānā palīdzība", 2010. gada jūlijs.

⁹ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam – Humānā pārtikas palīdzība, SEC (2010) 374, 31.3.2010., un Padomes secinājumi par humāno pārtikas palīdzību, 9654/10, 10.5.2010.

koordinēšanā uz vietas un aktīvi popularizējot un finansiāli atbalstot **vajadzību novērtēšanas spējas** un to salīdzināmības **uzlabošanu**. ES kopā ar humānās palīdzības partneriem pastāvīgi strādā, lai nodrošinātu humānās palīdzības kvalitāti un palīdzības lūgumu prioritāšu noteikšanu, kā arī pamatotu līdzekļu sadalījumu dažādām krīzēm un nozarēm. ES ir sniegusi būtisku un pastāvīgu atbalstu, lai nodrošinātu **reaģēšanas spēju nostiprināšanu globālā līmenī**, ietverot koordināciju, uzkrājumu veidošanu, humānās palīdzības loģistiku un humānās palīdzības darbinieku drošību. Atbalstot humānās palīdzības sniedzēju resursu veidošanas centienus, ES palīdz uzlabot humānās palīdzības efektivitāti un kvalitāti. Sagatavotības un reaģēšanas resursu uzlabošana ir būtiski svarīga gan vietējā līmenī (kas ārkārtas situācijās ir pirmais reaģēšanas līmenis), kā arī reģionālā un globālā līmenī.

Ciešāka sadarbība ES līmenī pēdējo triju gadu laikā jau ir ievērojami nostiprinājusi **ES pozīcijas un kolektīvo ietekmi uz sistēmiskiem jautājumiem** starptautiskās humānās palīdzības sniegšanā. Eiropas konsensā un tā rīcības plānā noteiktie augstie saistību standarti tiek atzinīgi vērtēti humānās palīdzības sniedzēju plašākās aprindās (Apvienoto Nāciju Organizācija, Sarkanā krusta/Sarkanā pusmēness kustība un nevalstiskās organizācijas) un attiecīgajos starptautiskajos forumos. Šo saistību dēļ no ES kopumā un atsevišķiem ES līdzekļu devējiem tiek gaidīts, ka tie apņēmīgi rīkosies, lai pārvērstu šīs saistības par pastāvīgu praksi, atbalstot humānās palīdzības sniegšanu uz vietas, un **veicinātu saskanību** ar humānajiem principiem visās ES ārējās darbības jomās.

Stipras un koordinētas partnerattiecības ir ES humānās palīdzības būtisks aspekts. ES stingri atbalsta īstenošanas partneru daudzveidību un uzsver vajadzību pēc šo partneru ciešas sadarbības uz vietas, lai izvairītos no dublēšanās un nodrošinātu piemērotus risinājumus humānajām vajadzībām. Visbeidzot, ir svarīgi arī veicināt **līdzdalības pieeju** katastrofu sagatavotībai un humānās palīdzības sniegšanai, tas var dot ieguldījumu vietējās piederības palielināšanā un vietējo resursu nostiprināšanā un uzlabot humānās palīdzības sniegšanas efektivitāti un piemērotību.

3. TURPMĀKĀS RĪCĪBAS JOMAS

Starpposma pārskatā redzams, ka ir paveikts nopietns darbs, īstenojot konsensu un tā rīcības plānu. Tomēr ir vēl vairāki jautājumi, kuros nepieciešama **ES kolektīvo centienu konsolidācija** un **atsevišķo līdzekļu devēju saistību nostiprināšana** attiecībā uz galvenajām problēmām, lai nodrošinātu iespējami labāko starptautisko humāno palīdzību. Galvenie jautājumi ir šādi.

- Stratēģijas humānās palīdzības atbalstīšanai un paplašināšanai; turpmākie centieni, lai atbalstītu pilnvaroto organizāciju darbu starptautisko humāno tiesību ievērošanas veicināšanu, panākot, ka tās ievēro arī nevalstiski bruņoti grupējumi¹⁰.
- Piemērots un pietiekams finansējums un efektīva plānošana tā uzturēšanai, jo īpaši ilgstošās krīzes situācijās un pietiekamas uzmanības nodrošināšana "aizmirstajām krīzēm".
- Skaidra izpratne par globālajām vajadzībām un pasākumiem, lai atbalstītu pēc iespējas racionālāku resursu izmantošanu.

¹⁰ *Report of the Secretary-General of the United Nations on the Protection of Civilians, S/2009/277, 2009. gada 29. maijs.*

- Resursu nostiprināšana attiecībā uz kritiskiem trūkumiem globālā līmenī, tostarp paredzot vispārīgu atbalstu humānās palīdzības sniegšanai – resursu koordināciju, loģistiku un pasākumus humānās palīdzības darbinieku drošībai;
- Stingrāka apņemšanās veicināt vietējo palīdzības sniedzēju lomu.

Būtiski ir arī panākt turpmākus praktiskus rezultātus attiecībā uz katastrofu draudu mazināšanu un vides jautājumu integrēšanu, kā arī sadarbību ar attīstībā iesaistījām personām pārejas situācijās un pēkšņas un pastāvīgas neaizsargātības ciklos. Jo īpaši sarežģītās ārkārtas situācijās, kurās humānās palīdzības un attīstības pasākumi var pastāvēt līdzās vai sekot viens otram, dažādu pasākumu (nozaru, vietējo, reģionu un valstu līmenī) papildināmība, sinerģija un saskaņotība laikā ir izšķiroši svarīga, lai panāktu noturīgus rezultātus, cenšoties sasniegt galīgo mērķi – krīzes skarto cilvēku spēju nodrošināt sevi.

ES valstīs tiek plaši atzīta nepieciešamība atbalstīt reaģēšanas elastīgumu dažādās krīzes situācijās, izmantojot partneru un finansēšanas avotu daudzveidību, kā arī nepieciešamība nodrošināt pārskatatbildību un virzību uz rezultātiem, jo īpaši izmantojot pareizu finanšu vadību un sabiedrības informēšanu. ES kopumā dod ievērojamu ieguldījumu ANO pārvaldītajā kopējā finansējumā un starptautisko organizāciju līdzfinansējumā, tāpēc tā ir arī atbildīga par to, lai nodrošinātu šā finansējuma sadali atbilstoši pārskatāmiem kritērijiem un racionālu izmantošanu saskaņā ar "Partnerattiecību principiem"¹¹. Dažas dalībvalstis un partneri humānās palīdzības jomā ir norādījuši arī uz potenciālu iespēju ES līmenī panākt saskaņošanu prasībām attiecībā uz partneriem un pārskatatbildību.

4. ĪSTENOŠANAS PROBLĒMAS

Eiropas Komisija 2008. gadā izstrādāja rīcības plānu, cieši sadarbojoties ar vairākām ieinteresētajām personām, tostarp ES dalībvalstīm, kas apņēmas šo plānu īstenot. Plāns tika sistematizēts sešās rīcības jomās, lai nodrošinātu atsevišķu pasākumu skaidrus rezultātus.

Runājot par Eiropas konsensa par humāno palīdzību konsekventas īstenošanas un rīcības plāna proaktīvas izpildes nodrošināšanu, jāatzīmē, ka pirmo trīs gadu laikā ir radušās vairākas sistēmiskas un strukturālas problēmas, kas būtu jāņem vērā, turpinot īstenošanu.

Pasākumu vērienīgums un klāsts. Ir paredzēts plašs pasākumu klāsts, un tie ir atšķirīgi pēc sava rakstura; daļa pasākumu ir vienreizēji, daļa ir pastāvīgi, un to mērķis ir ES humānās palīdzības pakāpeniska nostiprināšana. Pasākumu klāsts un daudzveidība nozīmēja to, ka liels skaits prioritāšu ir jāīsteno paralēli īsā laika posmā. Pārskata procesā radās pārlicība, ka būtu lietderīgi noteikt precīzākas prioritātes, pievēršot uzmanību vairākām stratēģiskām problēmām. Vienlaikus atsevišķas iesaistītās personas aktīvi aizstāvēja savas īpašās prioritātes. Jāpanāk līdzsvars starp stratēģiskiem mērķiem, kas uzlabos palīdzības sniegšanas vispārējo efektivitāti, un konkrētu praktisku pasākumu īstenošanu, kas dos labākus rezultātus kolektīvajiem centieniem humānās palīdzības īpašās jomās.

¹¹ *Principles of Partnership – a statement of commitment' Global Humanitarian Platform, 2007. gada 12. jūlijs.* ANO un ANO nepiederošu humāno organizāciju, kas sadarbojas Globālās humānās palīdzības programmas ietvaros, partnerattiecību principi ir vienlīdzība, pārredzamība, uz rezultātiem orientēta pieeja, atbildība un savstarpēja papildināmība.

Līdzekļu devēju iespējas un vadošā loma. Līdzekļu devēju iespējas un resursi (tostarp personāls un ekspertu zināšanas humānās palīdzības jomā)¹² ES ir visai ierobežoti un tāpat kā palīdzībai piešķirtais budžets cieš no aizvien lielāka spiediena. Vienlaikus pieaug humānās vajadzības. Tāpēc ES līdzekļu devēju cieša sadarbība un centieni plašāka koordinācija ir jo īpaši svarīga. ES līdzekļu devēju vidū pastāv ievērojamas atšķirības attiecībā uz humānās palīdzības ieguldījumu apjomu un darba pieredzi. ES līdzekļu devēji no dalībvalstīm ar ilgām divpusējas palīdzības tradīcijām saglabā aktīvu interesi par stipru divpusēju pārstāvību starptautiskajā humānās palīdzības sistēmā, ko visa ES cieši atbalsta. Tomēr, ja nenotiks vienmērīgāka sloga sadalīšana, informācijas un ekspertu zināšanu apkopošana un precīzāka darba sadale, ES ātri izsmels iespējas īstenot savu vadošo lomu, kas izpaužas kā saskaņots ieguldījums humānās palīdzības sistēmas uzlabošanā.

Konsekvence un iesaistīšanās. Kaut arī konsensā ir skaidri izklāstīta darba sistēma ES līmenī, dalībvalstīs tomēr pastāv ievērojamas atšķirības attiecībā uz to, cik tas tiek nepārprotami atzīts un iekļauts pastāvošajā ES līdzekļu devēju praksē un valstu politikas izstrādē¹³. Pārskatīšanas procesā humānās palīdzības partneri norādīja, ka būtu vajadzīga plašāka iesaistīšanās valstu līmenī, informējot iesaistītās personas un risinot ar tām dialogu par konsensa īstenošanu un veidojot skaidru sasaisti ar citām ieinteresētajām personām un politikas jomām (attīstības sadarbība, ārējās attiecības, aizsardzība un drošība), lai nodrošinātu, ka valdības izprot un atbalsta humānās palīdzības politiku.

Rezultātu pārraudzība. Paturot prātā resursu jautājumu, sākotnēji netika izveidota ES līmeņa pārraudzība rīcības plāna īstenošanai, tomēr katru gadu apkopojums par veiktajiem pasākumiem tiek iesniegts Eiropas Komisijai un apspriests Padomē, pamatojoties uz ES vispārējo praksi progresa novērtēšanā. Starpposma pārskatīšanā kļuva skaidrs, ka rīcības plāna īstenošanas rezultātu regulārāku pārraudzību ES līmenī varētu sekmēt, izveidojot regulāru procedūru, kas ļautu labāk apkopot informāciju par ieguldījumu pasākumiem, ko veic atsevišķi ES līdzekļu devēji. Vēl aizvien ir daudz grūtāk izvērtēt to pasākumu ietekmi, kas kopīgi veikti ES humānās palīdzības uzlabošanai un plašākas humānās palīdzības sistēmas atbalstam. Šobrīd tas tiek daļēji risināts, nosakot katram pasākumam un katrai rīcības jomai skaidrus rezultātus un iznākus. Ietekmes novērtējums ir joma, kas īpaši rūpīgi jāapsver, izstrādājot plānu, kas sekos pašreizējam piecu gadu rīcības plānam.

5. ES HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS EFEKTIVITĀTES UZLABOŠANA

Konsenss ir vispusīgs, uz nākotni orientēta politiska sistēma, kas ietver stingru ES saistību kopumu, kuru mērķis ir nodrošināt piemērotu, principiālu un efektīvu palīdzības sniegšanu.

Lai katrā konkrētajā humānās krīzes situācijā (bieži vien ļoti sarežģītos apstākļos) šīs saistības pārvērstu konsekvētā darbībā, ir vajadzīga stipra politiskā griba, kopīga atbildība un labāka visu valdības struktūru izpratne par humānajiem principiem un palīdzības veidiem.

Konsensa stabila īstenošana, ko veic 27 ES dalībvalstis un Eiropas Komisija, ir svarīga, lai panāktu i) **lielāku atbalsta efektivitāti**, tostarp popularizējot un apgūstot labāko praksi; ii)

¹² M. Spaak, R. Otto: Pārskatītais gala ziņojums "Study on the Mapping of Donor Coordination (Humanitarian Aid) at the Field Level", sagatavots pēc ĢD ECHO pasūtījuma „Labas humanitārās palīdzības” iniciatīvas uzdevumā, 2009. gada 2. jūlijs.

¹³ Saskaņā ar pārskatīto salīdzinošā izvērtējuma sistēmu no 2009. gada 16 ES līdzekļu devēji, kas ir ESAO-AAK biedri, tiek lūgti izklāstīt, kā viņu politika atspoguļo stratēģiskos virzienus, kas ir noteikti Eiropas konsensā par humāno palīdzību.

nodrošinātu humānās palīdzības **saskanību un konsekveni** un tās mijiedarbību ar citām politikas jomām; un iii) **ES vadošās lomas** potenciāla maksimālu izmantošanu šajā jomā, lai atbalstītu stipru starptautiskās humānās palīdzības sistēmu.

Tādējādi Eiropas konsensa par humāno palīdzību turpmākai īstenošanai nepieciešama:

- **kopīga atbildība par panākumiem.** Tas nozīmē, ka visām ES dalībvalstīm no jauna jāapliecina sava apņemšanās sadarboties konsensa ietvaros un valsts līmenī veicināt konsensa izpratni visās valdības struktūrās;
- **darba dalīšana.** Atzīstot ES dalībvalstu dažādos resursus un tradīcijas un līdzekļu devēju organizāciju ierobežotos cilvēkresursus humānās palīdzības jomā, ir vajadzīga virzība uz precīzāku darba dalījumu vadošām funkcijām un konkrētiem uzdevumiem;
- **prioritāšu noteikšana,** ietverot kopīgu ES pasākumu turpmāku attīstību vairākās būtiskās jomās;
- konsensa saistību īstenošanas regulāra **pārraudzība**;
- proaktīva **stratēģiskas informācijas apmaiņa, dialogs un dalīšanās pieredzē** starp ES līdzekļu devējiem un partneriem, lai nodrošinātu efektīvas palīdzības saiknes ar skaidru praktisku pielietojumu.

Konkrētās jomas, kurās jānosaka prioritātes turpmākiem kopīgiem centieniem, ir šādas.

- Pastiprināts **atbalsts humānās telpas aizsardzībai**, tostarp starptautisko humanitāro tiesību veicināšana (vispārīgi un atsevišķos gadījumos).
- Sadarbība ar **dažādām iesaistītām personām (ietverot militāras organizācijas), līdzekļu devējiem un krīžu skartajām valstīm**, lai nodrošinātu dziļu izpratni par humānās palīdzības pamatprincipiem un Eiropas konsensu par humāno palīdzību.
- Vairāku līdzekļu devēju pieeja, lai atbalstītu vajadzību skaidru un salīdzināmu noteikšanu un risinātu **kritiskos jautājumus par resursu trūkumu starptautiskajā humānās palīdzības sistēmā**, un spēcīga ES vadošā loma starptautiskajos forumos, kas atspoguļotu ES nozīmīgo ieguldījumu humānajā palīdzībā.
- **Palīdzības plānošana**, jo īpaši ilgstošās krīzēs, ietverot informācijas apmaiņu par finansēšanas nodomiem, stratēģijas un lielāku skaitu kopēju misiju, novērtējumus un dalīšanos pieredzē, apvienojot to ar piešķirtās palīdzības konsekvēntāku uzskaiti.
- Darba turpināšana, lai apmainītos ar **efektīvas palīdzības** praksi un izplatītu informāciju par to, kā arī darbs "**Partnerattiecību principu**" atbalstam.
- Lielāka loma **Padomes Humānās palīdzības un pārtikas palīdzības jautājumu darba grupai (COHAF)**, lai nodrošinātu, ka pilnībā tiek ievēroti humānās palīdzības atšķirīgie īstenošanas veidi un īpašie mērķi, vienlaikus nodrošinot ciešas saiknes starp humāno palīdzību un citām politikas jomām.

- Sadarbība ar attīstības darbā iesaistītajām personām tādās jomās kā **katastrofu draudu mazināšana** un **pāreja** no ārkārtas palīdzības uz atjaunošanu, ietverot pēckrīzes vajadzību novērtējumu.

Priekšrocības, ko dos pastiprināti ES kopīgie centieni, īstenojot konsensu un tā rīcības plānu, būs uzlabojumi šādās jomās.

- **Izpratne** par humānās palīdzības pamatprincipiem un humānās palīdzības īpatnībām un problēmām. Labāku informētību varētu sasniegt, plašāk sadarbojoties ar iesaistītajām personām un varas struktūrām Eiropā, militārām komandstruktūrām, jauniem līdzekļu devējiem un valstīm un reģioniem, kuru iedzīvotājus skārusi krīze.
- **Efektivitāte**, kas uzsver atbalsta piemērotību, sagatavotību, kā arī ārkārtas palīdzības un līdzdalības pieejas, un pilnībā atzīst ārkārtas palīdzības izšķirošo nozīmi vietējā līmenī. Efektivitāte ir cieši saistīta ar katastrofu draudu mazināšanu un pārejas situāciju risinājumiem.
- **Racionalitāte**, kuras pamatā ir līdzekļu devēju daudzveidība un ekspertu zināšanas attiecīgajās jomās, lai nodrošinātu iespējami labāku palīdzības sniegšanu. Labāka vajadzību un trūkumu noteikšana, vairāk izmantojot kopīgu plānošanu. Racionalitātes mērķim jābūt centieniem mazināt darījumu izmaksas un nostiprināt atbalstu kopīgiem pakalpojumiem.
- **Saskaņotība**, ar kuru nodrošina, ka ES ārējās darbības kopumā garantē principiālu humāno palīdzību un atbalsta "humānās telpas" uzturēšanu, lai rīkotos sarežģītos apstākļos. Eiropas Ārējās darbības dienesta izveide dod plašākas iespējas iekļaut "Eiropas konsensu par humāno palīdzību" ES humāno jautājumu *acquis*.

6. IEROSINĀJUMI TURPMĀKAJAM DARBAM

Komisija ierosina

- (1) kopā ar ES dalībvalstīm noteikt brīvprātīgos koordinatorus un ES dalībvalstu pārstāvju grupas, kas apņemtās kopīgi rīkoties saskaņā ar konsensa rīcības plānu, ietverot arī diskusijas par turpmākām konkrētām prioritātēm, kas noteiktas šajā paziņojumā un pievienotajā darba dokumentā;
- (2) kopā ar ES dalībvalstīm un Eiropas Parlamentu noteikt konkrētu informācijas stratēģiju par Eiropas pieeju humānajai palīdzībai, tostarp paredzot kopējus paziņojumus;
- (3) kopā ar Padomi un Eiropas Parlamentu izpētīt īstenošanas iespējas indikatīvu ilgtermiņa mērķu noteikšanai (ES humānie mērķi);
- (4) izmantot Padomes Humānās palīdzības un pārtikas palīdzības jautājumu darba grupu ikgadējai rezultātu pārraudzībai attiecībā uz konsensa īstenošanu ES un dalībvalstu līmenī;

- (5) pārskatīt ES plānošanas koordināciju, lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju no palīdzības uz ilgtermiņa attīstības atbalstu;
- (6) tuvojoties konsensa pašreizējā rīcības plāna (kas ir spēkā līdz 2013. gadam) piecu gadu termiņa beigām, vispusīgi izvērtēt Eiropas konsensa ietekmi;
- (7) pārskatīt ES humānās palīdzības regulu, lai nodrošinātu tās saskaņotību ar politiskajām saistībām un ļautu maksimāli efektīvi ES vadībā atbalstīt ātru un piemērotu palīdzību humāno krīžu gadījumos.

Komisija aicina Padomi un Eiropas Parlamentu apsvērt šos ieteikumus par ES rīcības plāna īstenošanas nostiprināšanu un ņemt vērā pievienotajā darba dokumentā izklāstītos darba rezultātus.
